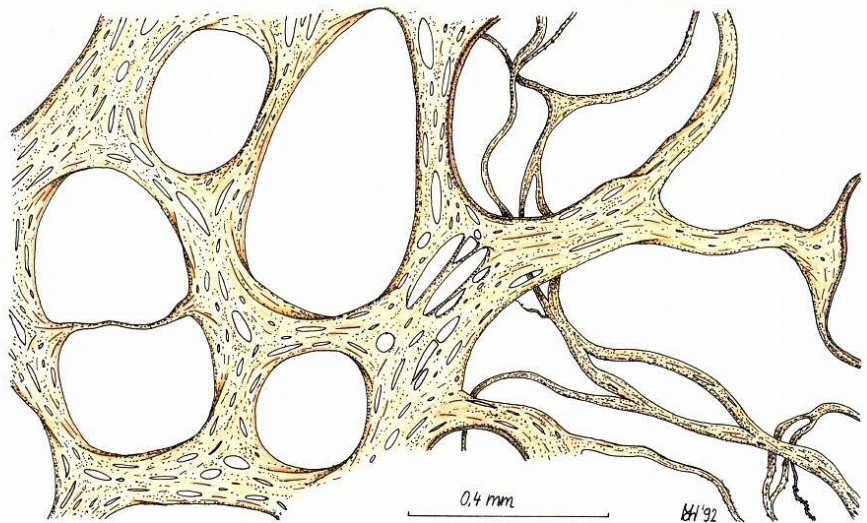
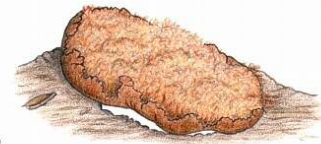
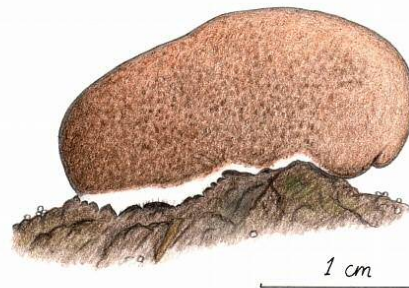
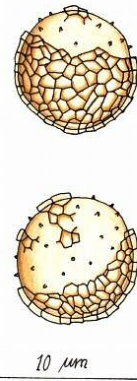
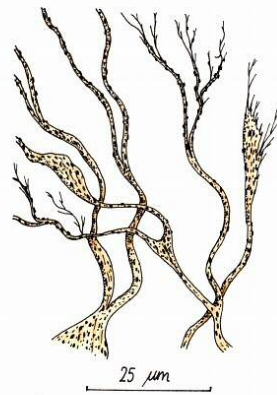

Sporen

Nieuwsbrief van de
Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging

En de vaste rubrieken...

- Editoriaal
- Activiteitenkalenders
- Bib-nieuws
- Uit de moleculaire keuken
- Nieuwtjes uit recente tijdschriften

Jg. 9, nr. 2
Juni 2016

Editoriaal

NIEUWSBRIEF VAN DE KONINKLIJKE VLAAMSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

Sporen

Beste mycologen,

“Nen boom is gemaakt om rechte te staan
met zijn armen naar den hemel gewrongen”

Deze liedregel van Willem Vermandere zit al een week in mijn hoofd dankzij een ministerieel uitgeflapte bomenuitspraak en al de commotie die deze in de media teweegbracht. De bomen kregen in elk geval veel aandacht. Dit is niet de plaats om ons uit te laten over politieke standpunten, maar wel de plaats om onze bomenliefde te belijden, want wat zou een mycoloog zijn zonder bomen. Of ze nu een bos vormen of in een dreef staan, wij zijn ons bewust van de netwerken die hen verbinden. In om het even welk seizoen zien we een potentieel aan geassocieerde zwammen. Een boom is niet zo maar een individu, het is een bron van biodiversiteit, een ecosysteem op zich, een schakel in een netwerk. Elk dood takje, elk dood blad kan een schatkamer zijn. Als bomen niet omgehakt worden en staande mogen sterven voor ze uiteindelijk toch vallen, worden ze een bron van nieuw leven en begint een traag en rijk afbraakproces waarbij opnieuw tal van zwammen de revue passeren. Bomen hebben tijd, politiek niet.

De vele regen heeft gezorgd voor een explosie aan groen en uiteraard ook voor paddenstoelen. De Voorjaarsridderzwammen waren nog maar net verdwenen, toen de eerste Heksenboleten en Russula's al opdoken. Benieuwd wat het volgende seizoen brengt. Deze Sporen brengt u alvast een grote diversiteit en soorten om naar uit te kijken. Geniet ervan.

Mieke Verbeken

ondervoorzitter KVMV

Excursiekalender

D = dagexcursie, V = voormiddag, N = namiddag

Voor **AMK** is het uur van samenkomst steeds **9.45 uur**, tenzij anders vermeld! Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid. De aangeduide reisweg geldt bij vertrek vanuit Antwerpen. Enkel deelnemen aan de namiddagexcursie is mogelijk na afspraak met de contactpersoon.

Voor **OMMW** is het uur van samenkomst bij excursies steeds **9.30 uur**, tenzij anders vermeld!

Voor **ZWAM** is de afspraak ter plaatse telkens te **9.30 uur (D)** of **14.00 uur (N)**.

Weekexcursies van de AMK-Werkgroep Mycologie

Om de twee weken gaat de werkgroep op excursie, telkens op donderdagvoormiddag. De leden worden per mail, of telefonisch op vraag, verwittigd van de excursieplaatsen. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met Lieve Deceuninck: lieve.deceuninck@skynet.be of 03 455 01 27. (Uitleg werking: zie Sporen nr. 1-2)

Reeds door de afdelingen vastgelegde excursies tot eind september

zondag 03-07-2016 - AMK (D)

Provinciaal Groendomein Rivierenhof te Deurne

Samenkomst om 9.45 u. op Parking Zuid van het domein (ingang via Sterckxhoflei, Deurne).

Leiding: Frans Thevissen (0491 50 86 26)

zondag 17-07-2016 - AMK (V)

Walenhoek te Niel

Afspraak om 9.45 u. op de parking van de sporthal. GPS: Rode Kruisplein 1, Niel.

Zonder GPS: vanuit Antwerpen A12 richting Boom, de buitenste baan nemen en rechts afslaan naar Niel (Pierstraat). Rechtdoor en over de spoorweg direct links nemen en aan het einde van de straat rechts (driehoekig pleintje). Aan het einde van dit pleintje (Rode Kruisplein) zie je dan groene glascontainers en de parking.

Leiding: Judith De Keyser (0495 69 89 50)

zondag 31-07-2016 - AMK (D)

Schildehof en **Bellevuedreef** te Schilde

Afspraak aan het begin van de Bellevuedreef, Schilde. R11 Richting Wijnegem; aan Makro/Shoppingscenter rechtdoor: N12 ->richting Schilde/Turnhout. Voorbij Albertkanaal, rechtdoor richting Turnhout. Vlak voorbij restaurant 'De Loteling'

rechts indraaien. Deze 1/2 rotonde geeft toegang tot de Bellevuedreef.

Leiding: Frans Thevissen (0491 50 86 26)

zaterdag 13-08-2016 - AMK (V)

Kooldries te Brecht

Samenkomst om 9.45 u. aan de Cuvee-hoeve, Boudewijnstraat 20, 2960 Brecht. Vanuit Antwerpen E19 richting Breda, afrit 3, Brecht/Wuustwezel. Rechts afslaan, richting Westmalle. ± 3 km weg volgen tot juist over het kanaal, rechts afdraaien en rijden tot aan de Cuvee-hoeve.

Leiding: Staf Brusseleers (03 636 35 08 of 0479 31 08 28)

zondag 14-08-2016 - ZWAM (N)

Bruulbos te Lovenjoel

Vertrek om 14.00 u. aan de ingang van het bos in de Parklaan te Lovenjoel (Bierbeek). De Parklaan is de tweede straat rechts na de verkeerslichten te Lovenjoel langs de N3 Leuven-Tienen.

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zaterdag 20-08-2016 - OMMW (V)

Wijnendalebos, Torhout

Trefpunt: Parking van het Kasteel van Wijnendale, Torhout
Contact: Pol Debaenst (058 31 39 69)

zondag 21-08-2016 - AMK (V)

Brede Zeyp te Koningshooikt

Samenkomst om 9.45 u. aan de kerk van Koningshooikt.
Leiding: Lieve Deceuninck (0475 268 167)

zondag 21-08-2016 - ZWAM (N)

Kastanjebos

Vertrek om 14.00 u. op de parking aan de ingang van het bos langs de Lipselaan (nabij waterwinning) te Winksele (Herent).
Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zaterdag 27-08-2016 - AMK (V)

Averbode Bos & Heide

Samenkomst om 9.45 u. aan de Luikse dreef te Averbode.
Afrif 23 (Geel West) op de E313, dan richting Westerlo (N19); aan het kruispunt in Zammel rechtdoor (N127) richting Veerle, in Veerle-dorp richting Diest (is eigenlijk altijd gewoon de baan volgen). Ongeveer 1,5 km buiten het dorp rechtsaf richting Averbode (N165). Vrijwel recht voor de poort van de abdij linksaf = Luikse dreef. Na ongeveer 100 m ruime parking aan beide zijden van de weg.
Leiding: Jos Volders (0497 66 62 84)

zaterdag 27-08-2016 - OVMW (V)

Neigembos, Ninove

Trefpunt: Kapel van Bevingen, Bevingen te Neigem-Ninove.
Contact: Marie-Anne Neirinckx (0486 07 50 30)

zondag 28-08-2016 - ZWAM (N)

Koebos, Pellenberg

Vertrek om 14.00 u. op de parking van kasteel de Maurissens (HIVA/Lucina) langs het Weligerveld te Pellenberg, bij het U.Z. Pellenberg (Lubbeek).
Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zaterdag 03-09-2016 - KVMV - MYCOLIM (D)

Jongenbos, Vliermaalroot

KVMV-excursie: samenkomst om 9.30 u. aan de OLV-Hemel-

vaartkerk, Dorpsplein 1, Vliermaalroot.

Contact: Ronny Boeykens (0477 39 54 57)

zondag 04-09-2016 - ZWAM (N)

Lindenbos en Ronde bos te Linden

Vertrek om 14.00 u. op de parking van het bos langs de Kas-teeldreef te Linden (Lubbeek).
Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zaterdag 10-09-2016 - OVMW (V)

Provinciaal domein De Palingbeek, Ieper

Parking bezoekerscentrum De Palingbeek, Vaartstraat 7, 8902 Ieper. A19 afrif 4; links afslaan Ieper centrum, N37 Briekestraat. Zuiderring tot rondpunt, 4^e afslag op rondpunt Maaldestedestraat tot einde. Voorbij de kerk rechts afslaan Blauwepoortstraat tot einde; links afslaan op de Komenseweg, 1e straat rechts = Vaartstraat.
Contact: Annick Vercaemer (0472 75 20 20)

zondag 11-09-2016 - AMK (V)

Catselt te Zichem

Samenkomst om 9.45 u. op de parking tegenover café Den Hemel, Hoornblaas 107, 3271 Okselaar (Zichem). Komende vanuit Antwerpen, E313 richting Hasselt, afslag 23 (Geel-West), via de N19 richting Veerle. In Veerle de N127 richting Diest. Na 7,1 km (vanuit Veerle-centrum) aan de rechterkant Hoornblaas indraaien. Aan de rotonde bevindt zich de parking.

Leiding: Jos Volders (0497 66 62 84)

zondag 11-09-2016 - ZWAM (N)

Park van Tervuren

Vertrek om 14.00 u. op de parking vóór de kazerne langs de Kastanjedreef te Tervuren.
Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zaterdag 17-09-2016 - AMK (D)

Plantentuin te Meise

Vertrek om 9.45 u. aan de ingang van de plantentuin, Nieuwelaan 38 te Meise. Bereikbaar via A12 richting Brussel, afrif 3 Meise-Wolvertem. Aan de lichten links N277, Nieuwelaan

ongeveer 2 km. Parkeermogelijkheden langsheen de Nieuwe-
laan.

Leiding : Myriam de Haan (0486 68 16 30)

zaterdag 17-09-2016 - ZWAM (D)

Kempen

Vertrek om 9.30 u. op de markt van Retie. Vandaar rijden we
samen naar Postel. Gids is Paul Bertels (014 37 92 47 voor
wie wil aansluiten in de namiddag).

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14).

zaterdag 17-09-2016 - MYCOLIM (N)

Vijverstraat Bolderberg, Zolder

Mycolimexcursie. Samenkomst om 14.00 u. op de parking
van de kerk, Sint-Jobstraat 67 B, Bolderberg-Zolder.

Contact: Richard Pawlowski (011 57 49 70)

zaterdag 17-09-2016 - OVMW (V)

Schuurlo, St-Maria-Aalter

Parking voor de kerk te Sint-Maria-Aalter. Wegbeschrijving:
E40 afrit Aalter, N44 richting Maldegem, na 500 m vóór de
tunnel rechts uitrijden. Op de rotonde 3^e afslag Brouwerij-
straat en deze volgen tot op 't einde. Linksaf Stratem, Aalter-
straat tot aan de kerk. Parkeren op de parking vóór de kerk.

Contact: Etienne Vanaelst (0474 64 23 23)

zondag 18-09-2016 - ZWAM (N)

Halve Maan te Diest

Vertrek om 14.00 u. op de parking van het Bezoekerscen-
trum Webbekomsbroek, Omer Vanoudenhovelaan 48 Diest.
Dit is een open wandeling en dus ook voor niet-leden KVMV.

Leiding: Robert De Ceuster (0484 66 43 70)

zaterdag 24-09-2016 - AMK (D)

Muizenbos te Ranst

Afspraak om 9.45 u. aan de kerk van Ranst.

Leiding: Wim Veraghtert (0496 97 87 79)

zaterdag 24-09-2016 - MYCOLIM (N)

Kattenvennen, Genk

Mycolimexcursie. Samenkomst om 14.00 u. op de parking
Kattenvennen, Planetariumweg 18, Genk.

Contact: Jos Tuerlinckx (089 35 10 79)

zaterdag 24-09-2016 - OVMW (V)

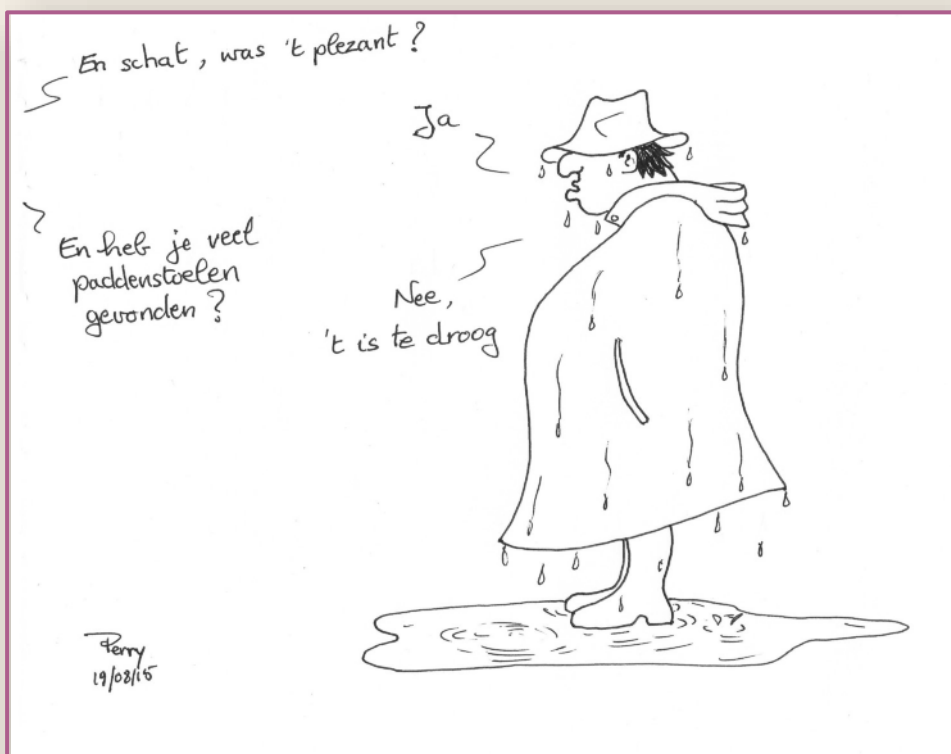
Wallebos te Ename

Trefpunt: Kerk van Ename, Enameplein.

Contact: Eddy Saveyn (0477 03 20 75)

Grinniken met mycologen (Staf Persoons)

Educatieve bijeenkomsten

De bijeenkomsten (W) in **Gent** gaan door om 10.00 uur (tot ten laatste 16.00 uur) bij de Onderzoeksgroep Mycologie van de Universiteit Gent, K.L. Ledeganckstraat 35, 2^e verdieping. De toegang is het gemakkelijkst via de plantentuin. De microscopie-avonden beginnen om 19.30 uur ; gebruik 's avonds de hoofdingang.

De bijeenkomsten in **Antwerpen** gaan door in de Bioruimte van de UA, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen. Vóór iedere vergadering (behalve bestuurlijke vergaderingen) is er vanaf 19.30 uur gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenen. Het opstellen van de microscopen voor praktijklessen en mycologische werkgroepavonden gebeurt bij voorkeur vóór 20.00 uur zodat de sessies vlot kunnen beginnen. De bib is steeds gesloten de 4^e dinsdag van de maand.

De ZWAM-bijeenkomsten in **Diest** gaan door van 19.00 tot 22.00 uur in het Bezoekerscentrum van het Webbekomsbroek, Omer Vanoudenhovelaan 48 te Diest.

maandag 04-07-2016 - ZWAM (N)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken. LET OP! In de vakantieperiode van 13.30 tot 16.30 u.

dinsdag 12-07-2016 - KVMV - AMK (A)

Info over staalname moleculair onderzoek + BIB-opruimingsactie

Van 19.30 - 20.00 u.

Hoe eigen vondsten beschikbaar houden voor eventueel moleculair onderzoek. Praktische uitleg over de staalname en de benodigde producten.

Myriam de Haan licht de mogelijkheden toe om ingezameld materiaal op een gepaste wijze bij te houden, zodat later moleculair onderzoek kan uitgevoerd worden.

Van 20.00 tot 21.30 u.

BIB-avond: opruiming oude AMK-stocks en dubbel materiaal. In het kader van de nakende verhuis van de bioruimte worden oude stocks opgeruimd en dubbele artikels en boeken deels verkocht en deels weggegeven. Tientallen artikels en boeken kwamen vorig jaar binnen als gift. Een deel kon toegevoegd worden aan de bibliotheek maar wat al in het bezit van de KVMV-bibliotheek was, wordt nu aan de KVMV-leden te koop aangeboden aan democratische prijzen. Met de opbrengst ervan zullen nieuwe bibliotheekboeken aangekocht worden.

maandag 25-07-2016 - ZWAM (N)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken. LET OP! In de vakantieperiode: van 13.30 tot 16.30 u.

dinsdag 16-08-2016 - ZWAM (N)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken. LET OP! In de vakantieperiode: van 13.30 tot 16.30 u.

dinsdag 30-08-2016 - AMK (A)

Determinatieavond met les microscopische technieken op vers materiaal

Het thema wordt bepaald aan de hand van de aanwezige exemplaren en van de beschikbaarheid van bibliotheek en microscopen.

Van 19.30 - 22.00 u. Leiding: André de Haan e.a.

Opgelet: de bioruimte van de UA Antwerpen verhuist eind augustus/begin september. Voor de juiste locatie van deze activiteit en het al dan niet beschikbaar zijn van microscopen zie enkele dagen voordien op de KVMV-website of neem telefonisch contact op met Lucy de Nave (03 237 99 52). De KVMV-bibliotheek is de ganse periode gesloten.

maandag 05-09-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 06-09-2016 - AMK (A)

Determinatieavond met les microscopische technieken op vers materiaal

Het thema wordt bepaald aan de hand van de aanwezige exemplaren en van de beschikbaarheid van bibliotheek en microscopen.

Van 19.30 - 22.00 u. Leiding: André de Haan e.a.

Opgelet: de bioruimte van de UA Antwerpen verhuist eind augustus/begin september. Voor de juiste locatie van deze activiteit en het al dan niet beschikbaar zijn van microscopen zie enkele dagen voordien op de KVMV-website of neem telefonisch contact op met Lucy de Nave (03 237 99 52). De KVMV-bibliotheek is de ganse periode gesloten.

dinsdag 13-09-2016 - AMK (A)

Determinatieavond met les microscopische technieken op vers materiaal

Het thema wordt bepaald aan de hand van de aanwezige exemplaren en van de beschikbaarheid van bibliotheek en microscopen.

Van 19.30 - 22.00 u. Leiding: André de Haan e.a.

Opgelet: de bioruimte van de UA Antwerpen verhuist eind augustus/begin september. Voor de juiste locatie van deze activiteit en het al dan niet beschikbaar zijn van microscopen zie enkele dagen voordien op de KVMV-website of neem telefonisch contact op met Lucy de Nave (03 237 99 52). De KVMV-bibliotheek is de ganse periode gesloten.

maandag 19-09-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19 u.

dinsdag 20-09-2016 - AMK (A)

Determinatieavond met les microscopische technieken op vers materiaal

Het thema wordt bepaald aan de hand van de aanwezige exemplaren.

Van 19.30 - 22.00 u. Leiding: André de Haan e.a.

Opgelet: de bioruimte van de UA Antwerpen verhuist eind augustus/begin september. Voor de juiste locatie van deze activiteit en het al dan niet beschikbaar zijn van microscopen zie enkele dagen voordien op de KVMV-website of neem telefonisch contact op met Lucy de Nave (03 237 99 52). De KVMV-bibliotheek is de ganse periode gesloten.

dinsdag 27-09-2016 - AMK (A)

Determinatieavond met les microscopische technieken op vers materiaal

Het thema wordt bepaald aan de hand van de aanwezige exemplaren.

Van 19.30 - 22.00 u. Leiding: André de Haan e.a.

Opgelet! Deze avond gaat door op de nieuwe locatie: Bioruimte, Universiteit Antwerpen - Campus Drie Eiken, Gebouw O, 2e verdieping (GPS-adres: Fort VI-straat te Wilrijk). Het nieuwe gebouw O ligt tegenover gebouw G.

ZWAM

afdelingsnieuws

Voor het paddenstoelenweekend van ZWAM te Montenu, van vrijdagavond 23 tot zondagnamiddag 25 september 2016, zijn nog enkele plaatsen vrij.

Kosten: 86 euro per persoon voor een tweepersoonkamer en 96 euro voor een éénpersoonkamer.

Geïnteresseerden nemen rechtstreeks contact op met Paul Wieers via mail paulwieers@hotmail.com of telefonisch op nummer 016/48 02 57.

Okeren leemhoed (*Agrocybe ochracea*)

Robert De Ceuster- robert.de.ceuster@scarlet.be

Op het grondgebied van de Citadel te Diest werd, op houtsnippers, Okeren leemhoed (*Agrocybe ochracea* Nauta) gevonden.

Citadel in Diest

De Citadel van Diest werd in de eerste helft van de 19^e eeuw gebouwd en was vanaf 1953 de veilige thuishaven van het eerste Bataljon Paracommando. De strategische ligging op de heuvels van de Demervallei bood deze site van 28 ha een perfecte bescherming tegen de vijand. Onder meer dankzij de militaire aanwezigheid groeide Diest uit tot een bloeiende provinciale stad. In het kader van de reorganisatie van het leger werd beslist om de Citadel te sluiten en het bataljon over te hevelen naar andere eenheden. Sinds medio 2011 staan de gebouwen leeg en is het uitgestrekte domein als een onbeschreven blad... voor fungi.

In 2014 werd in de hoek aan de "corps de garde" de berm met houtsnippers bedekt (foto 1). Later dat jaar vonden we tijdens een excursie alleen specimens van Vroege bekerzwam (*Peziza vesiculosa*) en Dooiergele mestzwam (*Bolbitius titubans*).

In 2015 vond ik op 1 juni na enkele regendagen (de periode daarvoor was het zeer droog) een aantal leemhoeden, verdeeld over enkele groepjes. Diezelfde avond vond onze tweewekelijkse determinatiemicroscopieavond plaats. De eerste paddenstoelen werden gedetermineerd als Vroege leemhoed of *Agrocybe praecox*. Omdat er toch een opmerkelijk verschil in grootte van de vruchtlichamen was, werden nog een aantal kleinere exemplaren nagekeken. Tot onze verbazing werden hierbij heel wat capitata pleurocystiden gevonden. Na grondiger onderzoek bleek het te gaan

Foto 1. Rechts ingang citadel en links de houtsnippers

om de Okeren leemhoed (*Agrocybe ochracea*) (foto 2). Dat was meteen een nieuwe vondst voor Vlaanderen.

Foto 2. Okeren leemhoed (*Agrocybe ochracea*)

Macroscopische beschrijving

Hoed 10-35 mm diam., convex, soms met een vage umbo, okergeel tot bruingeel (vooral wanneer vochtig), in het centrum gewoonlijk wat meer bruin, aan de rand lichter van kleur, hoedoppervlak zacht en kleverig wanneer vochtig, vettig bij droog weer. Velumresten soms aanwezig. Steel 30-50 x 2-5 mm, zonder ring, lichtgeel, in ieder geval lichter dan de hoed, naar de basis toe lichtbruin, schubbig en vezelig. Lamellen 60-64, met 1-3 tussenlamellen, matig dicht opeen, aangehecht tot smal aangehecht, buigig, tot 3 mm breed, geelachtig bruin, rand witachtig. Vlees wit, 2 mm dik in de hoed. Geur meelachtig na doorsnijden.

Foto 3. Sporen

Microscopie

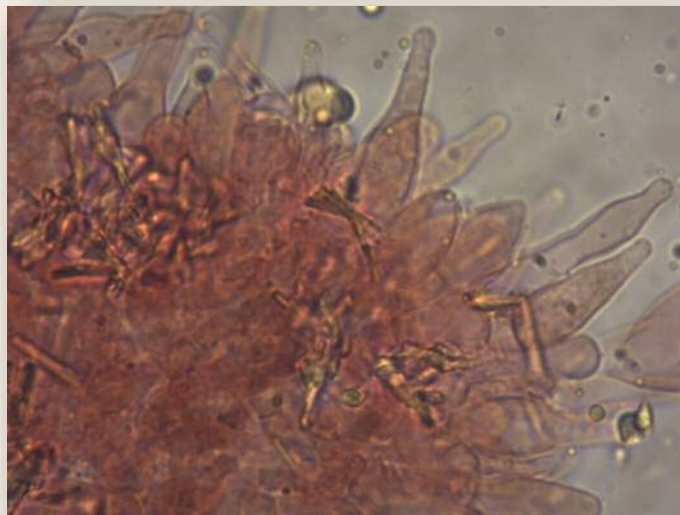
Sporen 11,5-15,5 x 8,5-11,0 μm , ellipsoïd, dikwandig tot 1 μm , met een brede (1,5-2 μm) en soms licht excentrische kiemporie (foto 3), geelbruin in een preparaat met water onder de microscoop.

Basidiën 20-30 x 9-13 μm , gewoonlijk 4- en 2-sporig (foto 4).

Cheilocystiden overvloedig aanwezig, (15-) 25-35 (-40) x 5,0-15 (-17,5) x 2,0-5,0 (-7,0) x 2,0-5,0 (-8,0) μm , lageniform, dikwijls capitaat, soms lecythiform, met licht verdikte wanden met kleurloze inhoud.

Pleurocystiden tamelijk overvloedig, 35-55 x 12-18 x (3,0-) 4,0-9,5 (12,0) μm , duidelijk groter dan de cheilocystiden en vaak duidelijk capitaat (foto 5), lageniform

Foto 5. Cheilocystiden

tot utriform of lecythiform, soms multi-apiculaat, met licht verdikte wanden tot 2 μm .

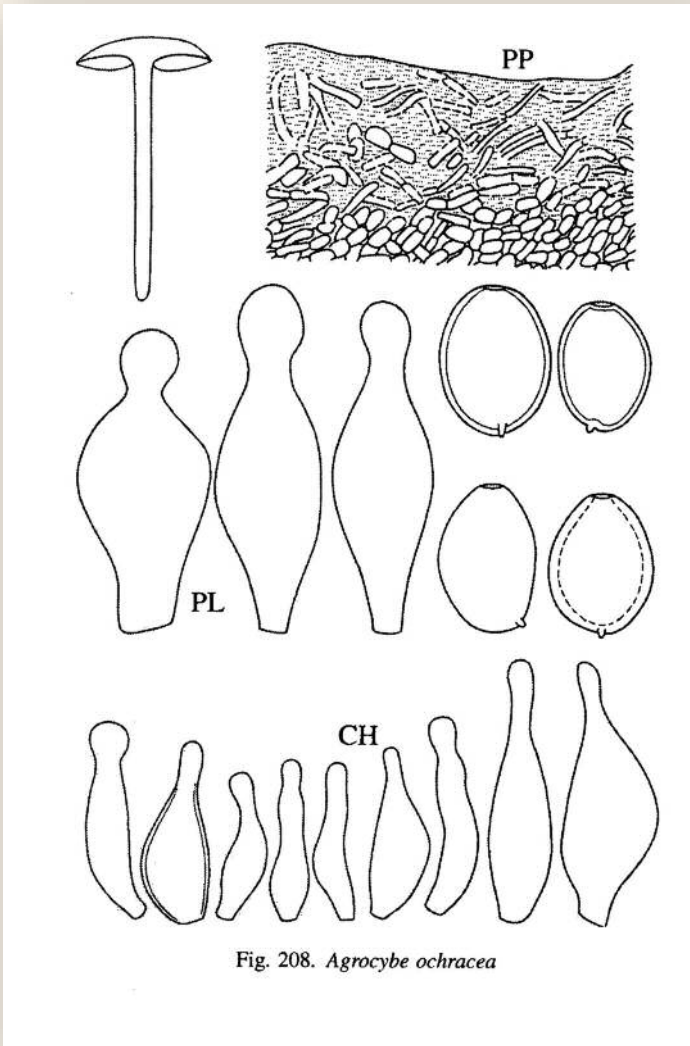
Opmerkingen

Tijdens de microscopie ging (naast de sporen) de meeste aandacht naar de pleurocystiden omdat deze zo typisch zijn voor deze soort. Bij de eerste exemplaren was het soms moeilijk om veel pleurocystiden (foto 6 en 7) te vinden. Na determinatie door Luc Lenaerts werd er ook een exsiccataat naar André de Haan gestuurd die de determinatie bevestigde en in zijn antwoord meedeelde dat de meeste pleurocystiden dicht bij de rand van het plaatje te vinden waren. Hierdoor werd het werk bij volgende vondsten veel eenvoudiger. Het volstond om enkel de rand van een plaatje af te snijden en te bekijken om voldoende sporen, cheilocystiden en pleurocystiden te vinden.

Foto 4. Basidie met 4 sporen

Foto 6. Afbeelding uit FAN 6 : 214

Fig. 208. *Agrocybe ochracea*

Bestudeerd materiaal

Tussen 1 juni 2015 en 30 juli 2015 werden 8 collecties ingezameld, gedroogd en bewaard in herbarium. Ze

Foto 7. Pleurocystiden

worden later gedeponeerd in het Herbarium van de Nationale Plantentuin in Meise. Na 30 juli 2015 werd de soort niet meer teruggevonden.

Bespreking

Groeiplaats en voorkomen

Zoals meerdere soorten uit de groep *Agrocybe* groeit ook *A. ochracea* op houtsnippers aan de rand van parkeerplaatsen in gemengde bossen, op hopen houtsnippers of tussen kort gras.

We konden in de literatuur twee waarnemingen terugvinden in Nederland (Breda en Utrecht) en één in Oostenrijk (Stössing).

Deze soort kan verward worden met Grasleemhoed (*Agrocybe pediades*). De pleurocystiden zijn bij Grasleemhoed gewoonlijk afwezig, soms (nauwelijks) aanwezig tegen de rand van de plaatjes en lijken dan in afmeting en vorm op de cheilocystiden. Bij de Okeren leemhoed (*A. ochracea*) zijn pleurocystiden (zoals hoger reeds vermeld) overvloedig aanwezig, duidelijk groter dan de cheilocystiden en vaak duidelijk capitataat.

Dankwoord

Een welgemeende dank aan Luc Lenaerts voor zijn hulp bij de microscopie en determinatie. Ook André de Haan bedank ik voor het nakijken. Machiel Noordeloos wordt bedankt voor de toelating om de afbeeldingen uit FAN 6 te gebruiken in dit artikel.

Literatuur

Nauta, M. (2004). Notes on *Agrocybe*. *Persoonia* 18 (3): 429-433.

Nauta, M. (2005). *Flora Agaricina Neerlandica* 6: 212-214. CRC Press Taylor and Francis Group, US.

Psathyrella jacobssonii, een zeldzame franjehoed recent gevonden in Wijnegem

Staf Persoons - staf.persoons@telenet.be

Samenvatting

Tijdens een excursie van de Planten- & Zwammenwerkgroep Natuurpunt Schijnvallei op 5 januari 2016 in het gebied "De beemdkaant" te Wijnegem werd een alleenstaande franjehoed op de bodem gevonden. Na macroscopisch en microscopisch onderzoek werd deze franjehoed uitgesleuteld als *Psathyrella jacobssonii* Örstadius.

Informatie betreffende de vindplaats

Het betrof een vochtig terrein met veel struikgewas en verdroogde netel- en rietstengels, gras- en mosplekken en een aantal boomsoorten zoals Els, Populier, Wilg, Zomereik en Vlier. Coördinaten ca. 51,222° - 4,517°; IFBL: c4-28-23.

Beschrijving collectie (enkel gesteund op het verzamelde exemplaar)

Dat er in januari nog een franjehoed gevonden wordt, is natuurlijk het gevolg van de zachte temperaturen die de winter van 2015-2016 kenmerkten. Het gevonden exemplaar (fig. 1) stond solitair op de bodem in een redelijk open plek met gras, mos en gevallen populierbladeren. Het betrof duidelijk een ouder exemplaar, met lichtjes opgekrulde hoedrand waardoor de hoed licht afweek van een typisch convexe klokvorm. De diameter van de hoed bedroeg 40 mm bij een hoogte van 18 mm. De cilindrische, holle steel van 3 mm diameter had een lengte van ca. 80 mm, was crème van kleur en ietwat vlokkelig vooral aan de bovenzijde. De steelvoet was iets verdikt en schaars bedekt met wortelvormige myceliumdraden. De hoedkleur in vochtige toestand was chocoladebruin, hygrofaan en vanaf het centrum beigebruin verkleurend bij opdrogen. Verder was de hoed doorschijnend gestreept over circa de helft van de radius en gedeeltelijk berijpt door aanwezig velum.

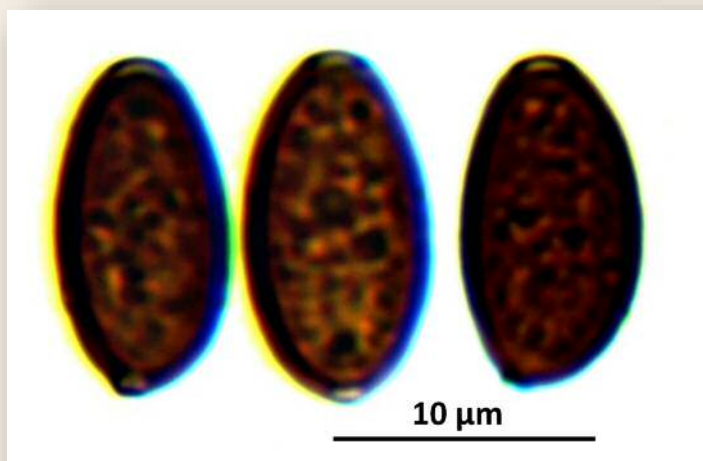

Fig 1. *Psathyrella jacobssonii*

De plaatjes stonden tamelijk breed uiteen, waren zwartbruin van kleur met donkere vlekken, waren oplopend vanaf de hoedrand en breed aangehecht. De sneede was over 't algemeen zwart alhoewel er toch enkele plaatjes een grijswitte sneede vertoonden. De paddenstoel had geen opvallende geur. De sporee was zoals verwacht zwartbruin van kleur.

Microscopische kenmerken

De sporen van de sporee, bekeken in water, waren elliptisch in vooraanzicht en sub-amandelvormig in zij-aanzicht, donker roodbruin van kleur, met een kleine

Fig 2. *Psathyrella jacobssonii* - sporen in water

maar duidelijke apicule en een 1,5-2 µm brede kiemporie. Ze waren glad en dikwandig en hadden een 'gemarmerd' aspect door de doorschijnende inhoud (fig. 2).

Deze rijpe sporen maten 11-12,5-13 µm × 6-6,5-7 µm (uiterste en **gemiddelde** waarden van een reeks van 27 sporen van de sporee); de bijhorende Q-waarden (lengte gedeeld door breedte) Q = 1,70-1,85-2,00. De basidiën waren 4-sporig. Gespen waren aanwezig maar zeer schaars.

De lamelsnede in congorood toonde veelvuldig aanwezige cheilocystiden, lageniform tot fusiform (fig. 3). Ook pleurocystiden werden aangetroffen met zelfde vorm en afmetingen als de cheilocystiden. Een aantal cheiloen pleurocystiden waren capitaat. De afmetingen van de geobserveerde cheilocystiden waren 31-60 × 8-20 µm en gemiddeld 4 µm aan de top. De pleurocystiden

maten 44-80 × 11-16 µm met gemiddeld 5 µm aan de top. Tussen de cheilocystiden bevonden zich ook sferopedunculate, ± peervormige cellen.

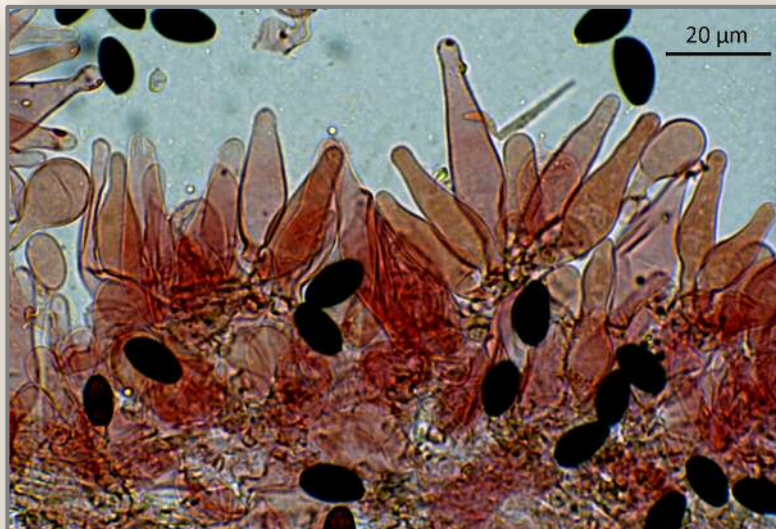
In een ammoniakoplossing waren er op enkele cheiloen pleurocystiden groene, harsachtige 'druppels' of exsudaties te zien. Bij dit oudere exemplaar was dit niet echt opvallend en soms waren deze druppels eerder klein (fig. 4).

Bij het bekijken van een lamelsnede in een ammoniakoplossing onder de stereomicroscoop (bij x45 vergroting), bleek ook deze snede een groene verkleuring te vertonen (fig. 5). Dit aspect was ook duidelijk te zien in de microscoop bij een x600 vergroting (fig. 6).

Bespreking

In het verzameld werk *Funga Nordica* (Knudsen & Vesterholt, 2008) wordt het genus *Psathyrella* opgedeeld in een reeks deelsleutels, die in de eerste plaats gebaseerd zijn op de gemiddelde sporengrootte. Dit duidt dus het belang aan van goede metingen van vooral de sporen lengte.

Bij een gemiddelde sporenlengte groter dan 12 µm wordt verwezen naar deelsleutel A. Hierin zijn de andere belangrijke elementen: het al of niet aanwezig zijn van pleurocystiden en het voorkomen van groene exsudaties op cystiden én het groen verkleuren van de la-

Fig 3. *Psathyrella jacobssonii* - cheilocystiden in congoroodFig 4. *Psathyrella jacobssonii* - cheilocystiden in NH₃-oplossing

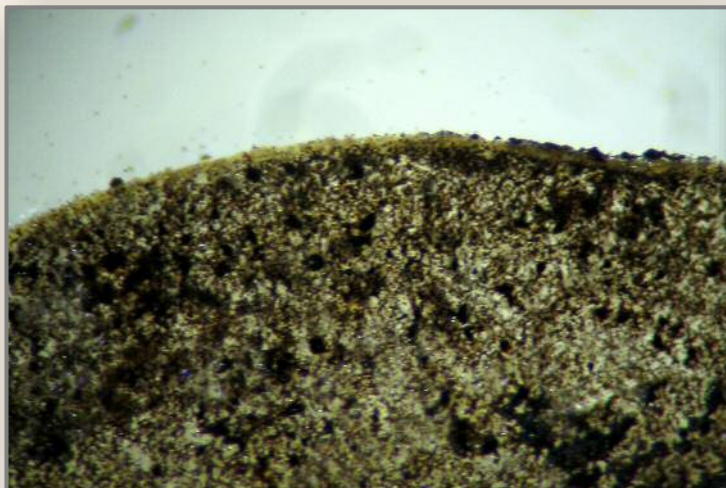

Fig 5. *Psathyrella jacobssonii* - lamelsnede onder bino

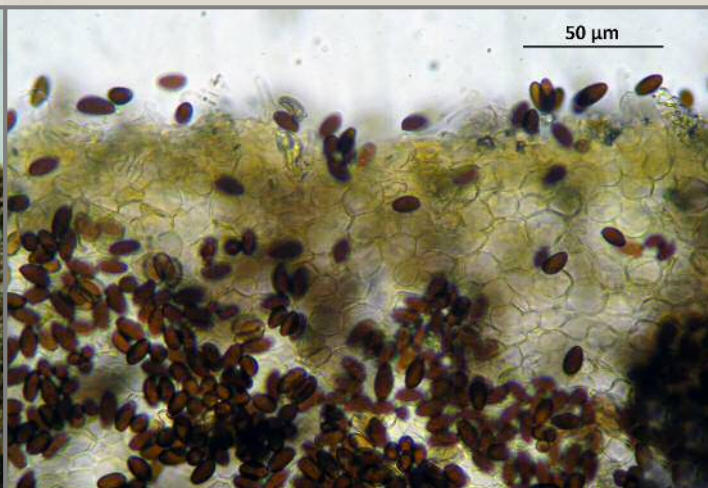

Fig 6. *Psathyrella jacobssonii* - lamelsnede in NH₃-oplossing

melsnede in een ammoniakoplossing.

Daar er wel degelijk pleurocystiden gevonden werden én groene exsudaties op cystiden én een groenige lamelsnede in NH₃-oplossing, komt men al snel uit op *Psathyrella jacobssonii* Örstadius.

Het verkleuren van de lamelsnede is zelfs goed zichtbaar op gedroogd materiaal, alhoewel de verkleuring dan eerder naar het groengele neigt.

In het genus *Psathyrella* is er een heterogene groep van 5 soorten die één specifiek kenmerk gemeen hebben, nl. een plaatjessnede die groen verkleurt in een ammoniakoplossing en groene exsudaties op de cystiden. Deze soorten zijn, naast de hier beschreven soort, *P. lutescens*, *P. multipedata*, *P. narcotica* en *P. populina*. Behalve dit kenmerk hebben deze soorten weinig andere eigenschappen gemeen en kunnen o.a. op basis van de sporengrootte gemakkelijk onderscheiden worden. *Psathyrella jacobssonii* werd voor het eerst beschreven in 2001 door Leif Örstadius, een Zweeds mycoloog, na vondsten in Zweden en Finland. De soort werd genoemd naar Dr. Stig Jacobsson van de Göteborg Universiteit/Zweden voor zijn werk op het gebied van genera van Agaricales.

Enkele afwijkingen t.o.v. de beschrijvingen in de literatuur, betreffen de diameter van de hoed: 40 mm tegenover 15 tot 30 mm, doch zoals reeds opgemerkt, onze vondst betrof een ouder exemplaar; het steeleinde: iets verdikt tegenover een wortelende steel die puntig uitloopt (waarschijnlijk doordat de paddenstoel niet

diep genoeg werd uitgestoken); het hoedvelum: vlokkig velum dat maar over de helft van de hoed zichtbaar was en de lamelsnede: zwartbruin tegenover de witte snede voor jongere exemplaren, alhoewel er enkele grijswitte lamelsnedes te zien waren.

Een tweede sleutel die tot *Psathyrella jacobssonii* leidt is "Key to *Psathyrella* and related species" van Andreas Melzer.

Deze vondst is opmerkelijk voor onze contreien en waarschijnlijk nieuw voor Vlaanderen (geen meldingen in FUNBEL, waarnemingen.be/nl en observation.org).

Daar er slechts één (ouder) exemplaar gevonden werd, is het niet mogelijk om een volledige beschrijving te maken. Hiervoor verwijzen we naar Funga Nordica en de oorspronkelijke beschrijving door Leif Örstadius (2001).

Met dank aan André de Haan voor de hulp en het deskundig advies bij de opmaak van dit artikel.

Literatuur

Knudsen H. & Vesterholt J. (eds.) (2008). Funga Nordica: Agaricoid, boletoid and cyphelloid genera. Nordsvamp, Copenhagen. 965 pp.

Melzer A. (2016) - <http://www.vielepilze.de/selten/psat/key/ekey.pdf>

Örstadius, L. (2001). *Psathyrella jacobssonii* (Agaricales), a new species with green staining gill edge in solution of ammonia. *Windahlia* 24: 15-18.

Perenniporia meridionalis op de stellingplanken rond de Napoleonsmolen te Hamont-Achel

Gut Tilkin – driesen.tilkin@gmail.com
Leo Noten – notenleo@gmail.com

De Napoleonsmolen te Hamont-Achel (foto 1) was oorspronkelijk een bakstenen molen, gebouwd in 1804, d.i. het jaar XII volgens de Franse republikeinse kalender, het jaar dat Napoleon keizer werd. De molen werd ongeveer een halve eeuw later omgebouwd tot een stellingmolen en voorzien van een olieslagmolen. In 1982 werd de molen een beschermd monument en in 1990 door de stad Hamont-Achel aangekocht. De naam Napoleonsmolen stamt uit deze laatste periode. Na een volledige restauratie werd hij in 1997 opnieuw in gebruik genomen. Bij de restauratie werden, volgens advies van Monumentenwacht, alle oude stellingplanken rondom de molen vervangen door planken van inlandse eik. Vrijwillige molenaars vermalen er graan en slaan olie uit lijnzaad. De molen is tweemaal per maand open voor het publiek.

Schimmelaantasting

Een viertal jaren geleden stelden de molenaars vast dat enkele stellingplanken aan de onderzijde aangetast wa-

Foto 1. De Napoleonsmolen te Hamont-Achel (Harry Wijnants)

ren door schimmels. De witte vlekken werden behandeld maar verschenen korte tijd later opnieuw, nu massaal, bijna de ganse stelling rond. Ze kwamen vooral voor daar waar de stellingplanken met de liggers contact maakten. De planken verloren hun stevigheid en konden zonder moeite met een schroevendraaier doorboord worden. Bij het doorbreken van de planken was er duidelijk witrot te zien. Na overleg met het stadsbestuur en in samenspraak met Monumentenwacht werd besloten de volledige stelling, ongeveer 100 m², te vernieuwen. De molenaars, geïnteresseerd in de zwamsoort die op de aangetaste planken voorkwam, brachten Leo Noten een stuk stellingplank (foto 2).

Leo bezorgde mij begin november 2015 een deel ervan, samen met zijn microscopische gegevens. Op het rotte

Foto 2. Deel van een stellingplank (ongeveer 50 cm x 30 cm) van de Napoleonsmolen met *Perenniporia meridionalis* (Harry Wijnants)

hout bevonden zich grote, wit- tot grijsbruine plakken met een duidelijke, honinggele, afgeronde rand (foto 3). De dikke plakken waren stevig aangehecht. Het aantal ronde tot hoekige poriën bedroeg 3 tot 4 per mm. Er was slechts één laag poriën aanwezig. Voor mij was het een onbekende soort.

Microscopisch onderzoek

Onder de microscoop vallen de afgeknotte, breed ellipsoïde sporen (foto 4) onmiddellijk op. Ze zijn $6,2-7,2 \times 5,2-6,0 \mu\text{m}$ groot, meestal met 1 olie-druppel. Ze hebben een dikke wand, een kleine apiculus en een apicale kiemporus. Ze reageren duidelijk dextrinoïd in Melzersreagens (foto 5). Het hyfensysteem is dimitisch. De generatieve hyfen hebben septen met een gesp, zijn hyalien en dunwandig en hebben een diameter van $2,3-3,2 \mu\text{m}$. De vegetatieve hyfen zijn heel licht geel gekleurd, dikwandig en in het trama wat boomvormig vertakt. De clavate basidiën met basale gesp zijn 4-sporig en er zijn geen cystiden aanwezig.

Determinatie

De afgeknotte sporenvorm was ik bij het doorbladeren van Breitenbach (1986) al vaak tegengekomen nl. bij *Perenniporia medulla-panis*. Zelf heb ik deze soort nog nooit waargenomen. Om niet te snel tot een eventueel verkeerde conclusie te komen, werd eerst de hoofd-

Foto 3: *Perenniporia meridionalis* met gelige, afgeronde randzone (Gut Tilkin)

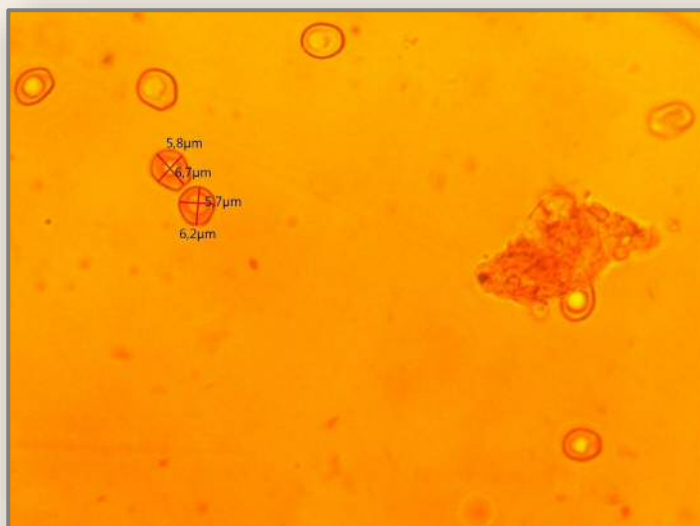
sleutel in het Polyporenboek van Ryvarden & Melo (2014) gevolgd. De keuze voor resupinaat, dextrinoïde gladde en afgeknotte sporen en de afwezigheid van cystiden leidde al vrij snel naar het genus *Perenniporia*, veroorzaker van witrot. In de sleutel naar de soorten zijn de lengte van de sporen en het aantal poriën per mm bepalend en zo komen we terecht bij *Perenniporia meridionalis* Decock & Stalpers. Tijdens het uitsleutelen valt de keuze voor *P. medulla-panis* weg omwille van de duidelijk kleinere sporen bij deze laatste soort ($4,4-6 \times 3,5-4,5 \mu\text{m}$). *P. rosmarini*, een mediterrane soort, heeft dezelfde sporengrootte als *P. meridionalis* maar komt niet in aanmerking omwille van de veel kleinere poriën. Ook bij Bernicchia (2005) gebeurt de keuze voor *P. meridionalis* op basis van de resupinate vorm, de dextrinoïditeit van de sporen en de grootte van de sporen.

Via de site van Mycobank kwam ik terecht bij een artikel van Decock & Stalpers (2006), de auteurs van deze soort. Hierin staat een uitgebreide beschrijving van *P. meridionalis*, met detailtekeningen van de hyfen en een sleutel tot de Europese soorten van *Perenniporia* met een resupinaat basidioom. Ook met deze sleutel valt de keuze vrij vlot op *P. meridionalis*.

Voorkomen

In de soortbeschrijving door Decock & Stalpers wordt gewezen op de voorkeur voor dood hout van *Quercus*

Foto 4 : Dikwandige, afgeknotte sporen van *Perenniporia meridionalis* in kongorood (Gut Tilkin)

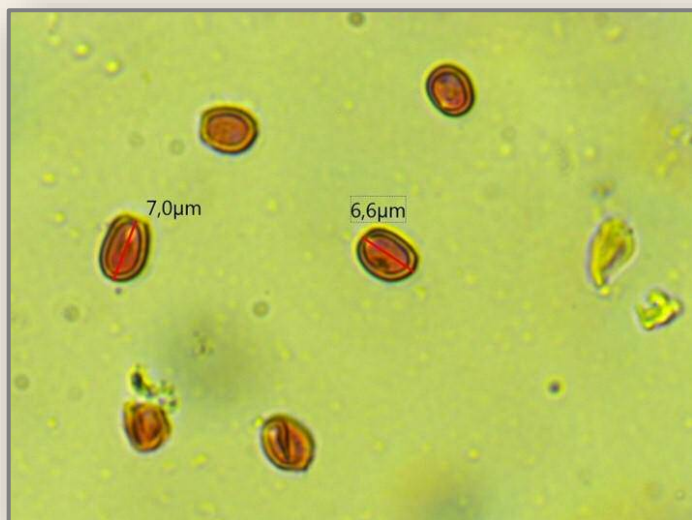

sp., maar ook op het voorkomen op andere soorten loofhout in de warmere bossen van Midden- en Zuid-Europa. In meer noordelijk gelegen gebieden zou de soort gelinkt zijn aan constructiehout. In de sleutel wordt dit type substraat ook gemeld: “also on timber in houses, greenhouses, windowframes, etc...” (p. 776). Voor hun studie van de soort gebruikten de auteurs specimens uit o.a. de provincies Henegouwen en Luxemburg. Ook Bernicchia (2005) en Ryvarden & Melo (2014) vermelden Midden- en Zuid-Europa als verspreidingsgebied.

In de verspreidingsatlas van NMV is er geen melding van *P. meridionalis*. In het verslag van het Christella-weekend 2014 door Enzlin & Somhorst (2015) beschrijft E. Osieck wel een vondst van *P. meridionalis* op een eikenhouten bank in Westerweelde. De foto op p. 117 vertoont een sterke gelijkenis met ons exemplaar evenals de bijhorende beschrijving. Blijkbaar werd de soort al in 2013 in Nederland gemeld, gevonden op onbewerkt dood hout in de Hoge Veluwe. Van een aantal vroegere vondsten van *P. medulla-panis* in Nederland kon ondertussen achterhaald worden dat het ook *P. meridionalis* betreft. Op de website van de Deutsche Gesellschaft für Mycologie zijn geen gegevens over *P. meridionalis* te vinden.

In Vlaanderen is de soort tot nog toe niet geregistreerd. De vondsten van de verwante *P. medulla-panis* komen

Foto 5: Dextrinoïde reactie van sporen afkomstig van het exsiccataat (Gut Tilkin)

volgens de KVMV-site alle uit Oost-Vlaanderen en ook hier wordt bij enkele ‘bewerkt hout’ als substraat aangegeven.

Misschien is onze vondst in Hamont-Achel van *P. meridionalis* bij verder onderzoek toch niet zo nieuw.

Met dank aan Luc Lenaerts voor het kritisch nalezen en aan Myriam de Haan voor het bezorgen van het artikel uit Taxon. Met bijzondere dank ook aan Harry Wijnants, vrijwillig molenaar op de Napoleonsmolen, voor het toesturen van foto's en informatie over de aantasting.

Materiaal: Hamont-Achel, Napoleonsmolen, IFBL c6-12-44, bewerkt eikenhout. Exsiccaten: Gut Tilkin, GT15040 en Leo Noten, LN 151001.

Bronnen

Bernicchia, A. & Gorjon S. (2005). Polyporaceae s.l. Fungi Europaei (22). Ed. Candusso.

Breitenbach, J. & Kränzlin, F. (1986). Pilze der Schweiz (Band 2). Verlag Mykologia. Luzern. 416 pp.

De Cock, C. & Stalpers, J. A. (2006). Studies in *Perenniporia*: *Polyporus unitus*, *Boletus medulla-panis*, the nomenclature of *Perenniporia*, *Poria* and *Physosporus* and a note on European *Perenniporia* with a resupinate basidiome. *Taxon* 55: 759-778.

Enzlin, R. & Somhorst, I. (red) (2015). Paddenstoelennieuws uit Groningen V – Eindelijk Zwammen! Verslag Cristella-weekend Ter Apel 2014. *Coolia* 58(3): 115-117.

Ryvarden, L. & Melo, I. (2014). Poroid Fungi of Europe. Synopsis fungorum 31. Fungiflora, Oslo.

www.kvmv.be

www.mycobank.be

www.pilze-deutschland.de

www.verspreidingsatlas.nl

Zoektocht naar Varenmycena (*Mycena pterigena*) levert Kleinste schijnmycena (*Hemimycena pseudogibba*) op!

Lucrèse Vannieuwerburgh - vannieuwerburgh.lucrese@skynet.be

In het natuurreserveaat Den Hooyput te Arendonk vonden we, tijdens het mycologisch werkweekend in oktober 2015, op natte oude varenstengels enkele exemplaren van Varenmycena (*Mycena pterigena*). Dit was voor ons meteen de aanleiding om er opnieuw naar op zoek te gaan in het Provinciedomein De Gavers te Harelbeke. Daar staan namelijk heel wat Mannetjesvarens die we in het najaar al geregeld afstruinden, maar steeds zonder resultaat. Op 23 oktober 2015 hadden we dan toch geluk: Varenmycena's (*Mycena pterigena*) bij de vleet op kletsnatte dode stengels verborgen onder de groene (fig. 1)!

Tussen en onder die stengels lagen er ook heel wat bladresten van Zoete kers en daarop zagen we tere, kleine witte paddenstoeltjes staan, met hoedjes van amper 1 mm diam. *Mycena*'s of *Hemimycena*'s? Gewoonlijk is het niet meteen uit te maken en maakt dat ons steeds weer benieuwd.

Ons plezier was nog niet ten einde, want wat verderop, in een kleine biotoop van Boswilg en een rozenstruik, vonden we er massa's op natte oude, afgevalen wilgenbladeren.

Door hun voorkomen en groeiwijze begon het ons toch te dagen. Hadden we misschien te doen met de Kleinste schijnmycena (*Hemimycena pseudogibba*)?

Fig. 1: Varenmycena (*Mycena pterigena*)

Fig. 2: Kleinste schijnmycena (*Hemimycena pseudogibba*)

De Kleinste schijnmycena (*Hemimycena pseudogibba* (Valla) Antonín & Noordel.)

Een eerste vondst dateert van oktober 2005, eveneens in het provinciedomein De Gavers, te Harelbeke, dat al jaren 'mijn' zoekterrein is. Toen stonden ze massaal op bladresten van els, alsook op de afgevalen elzenpropjes.

Samen met Leo Noten werden die minuscule paddenstoelen gedetermineerd.

De volgende 5 jaren verschenen ze daar opnieuw in oktober (2007, 2008, 2009), november (2007, 2008, 2009) en eenmaal in januari (2008).

In 2010 werd er onder de elzen 'opgekuist' en sedertdien werd de soort daar nooit meer gevonden, maar gelukkig wel op een andere plaats in het domein, nu op berkenblaadjes en op een mengeling bladrestjes van wilg en berk (2011).

Tijdens het paddenstoelenweekend van 2014, vonden

we de soort in een wilgenstruweel (18 oktober) op de terril van Houthalen-Helchteren. Later die maand alweer in De Gavers, eveneens op bladresten van wilg.

Antonin & Noordeloos (2008) hebben deze *Hemimyцена* in *H. sect. Omphaliariae* (Kühner) Antonín & Noordel. geplaatst, waar ook de bekende Smeerwortelmyцена (*Hemimyцена candida* (Bres.) Singer) thuishoort.

De soorten van deze sectie zijn omphaloïde, gewoonlijk helemaal wit en allemaal hebben ze aflopende lamellen die soms tot ribbeltjes gereduceerd zijn.

Beschrijving

Basidiocarp volledig wit, zeer fragiel, minuscuul, variabel, fijnvezelig, met opvallend lange steeltjes in verhouding tot de hoedjes, verspreid groeiend, met soms en-

Fig. 4: *H. pseudogibba* - steeltjes

kele aan de basis vergroeide exemplaren. Weinig of geen lamellen. Cheilo- en pleurocystiden ontbreken, gespen eveneens. Hoedhuid- en steelhyfen zijn diverticulaat.

Hoed (fig. 3) zeer klein, 0,5 tot 3 mm diam., wit, dunvlezig, soms nagenoeg doorzichtig en erg variabel van vorm: klokvormig, convex, met of zonder umbo, ingedeukt, kegelvormig, vlak of onregelmatig met fijne beharing of vezeltjes (loep!); rand sterk opkrullend bij uitdrogen.

Steel (fig. 4) wit, dun, tot 4 cm lang, vooral naar onderen toe fijn behaard, iets verbreed aan de top en aan de basis.

Fig. 3: *H. pseudogibba* - hoedjes

Lamellen (fig. 5) rudimentair, als zeer smalle richeltjes, aflopend en meestal niet tot aan de hoedrand reikend, 2 tot 7, vaak totaal ontbrekend.

Microscopie

Sporen (fig. 6) 8-12 x 2,5-4 μm , Q = 3, smal, lang ellipsoïde. **Basidia** (fig. 6) 15-22 x 5-7 μm , overwegend 4-sporig, soms 1- of 2-sporig, soms gemengd. **Cheilo- en pleurocystiden** afwezig. **Hoed-** (fig. 7) en **steelhuid** (fig. 8) een cutis met diverticulate hyfen die opvallende, zware, knobbelige uitsteeksels vertonen. **Caulocystiden** 20-45 x 3-5 μm . **Gespen** afwezig.

Ecologie

Wij vonden de Kleinste schijnmyцена (*Hemimyцена pseudogibba*) op bladresten van berk, Zoete kers, wilg, elsen en op daartussen liggende elzenpropjes.

Fig. 5: *H. pseudogibba* - lamellen

Veelal staan ze in vrij grote aantallen op de bladresten, vaak op de bladnerf.

Romagnesi (1992), Antonín & Noordeloos (2004) en Emmett (2008) spreken eveneens over bladresten van Hazelaar en wilg.

Fenologie

De waarnemingen gebeurden in de herfst. Oktober spant de kroon met 9 vondsten, gevolgd door november met 8 en december met 1 vondst. Ook was er nog 1 in september.

Opmerkingen

Er is niet zoveel literatuur over *Hemimycena*'s en zeker niet over deze soort.

Voor de determinatie werd er gewerkt met het boek van V. Antonín & M.E. Noordeloos (2004).

Al zijn ze zo klein, toch is er verwarring mogelijk met andere, kleine bladbewoners zoals de Witte eikenbladmycena (*Mycena polyadelpha*), de Kleine beukenbladmycena (*Mycena capillaris*), de Pantoffelmycena (*Mycena mucor*) en zelfs met witte vormen van de Roze peutermycena (*Mycena smithiana*).

Daarnaast zijn er ook *Hemimycena*'s die ons op het verkeerde been kunnen zetten zoals bv. de Kleine schijnmycena (*Hemimycena subtilis*) en de Smalpoormycena (*Hemimycena gracilis*).

Microscopie is hier absoluut noodzakelijk, een vereiste!

Status

De soort staat met m! en h! genoteerd in de Standaardlijst van Basidiomycota en Myxomycota van Vlaanderen en het Brussels gewest (2006), dus microscopie en herbariummateriaal wenselijk!

In de Beknopte standaardlijst van Nederlandse Paddestoelen (2003) op p. 76 vinden we een nogal vreemde ecocode voor de Kleinste schijnmycena. Er wordt namelijk genoteerd dat er geen organismen vermeld zijn en dat de soort ook niet in het NMV-bestand zit. Mijn vraag was dan ook: als deze soort niet in het bestand zit, hoe kan dan de ecocode verklaard worden?

Van Eef Arnolds (2014) kwam prompt het antwoord dat hij een collectie bezit van *Hemimycena pseudogibba* uit

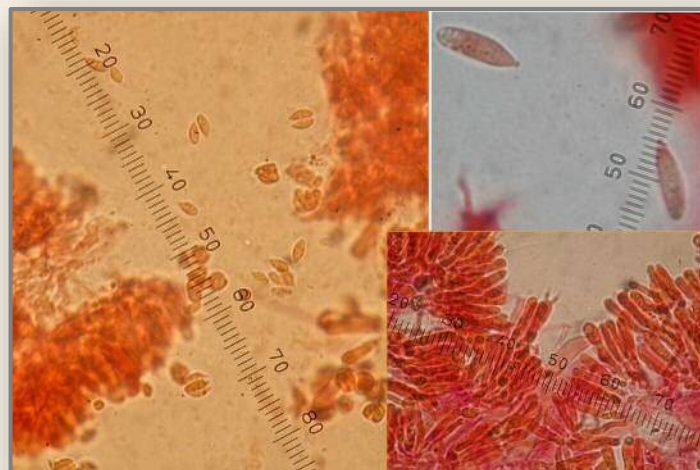

Fig. 6: *H. pseudogibba* - sporen en basidie

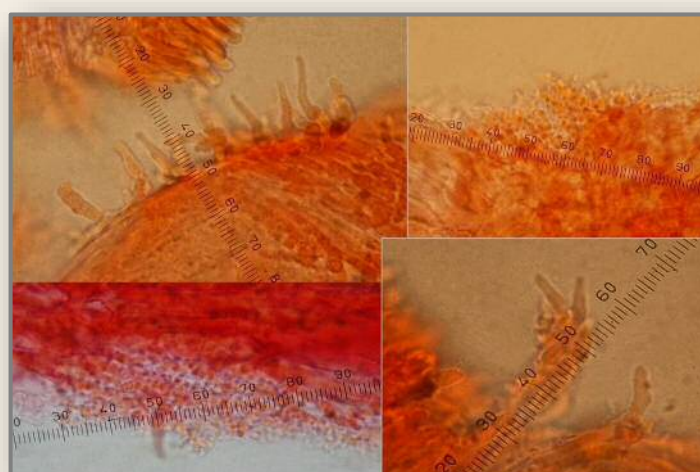

Fig. 7: *H. pseudogibba* - hoofdhuidhyfen

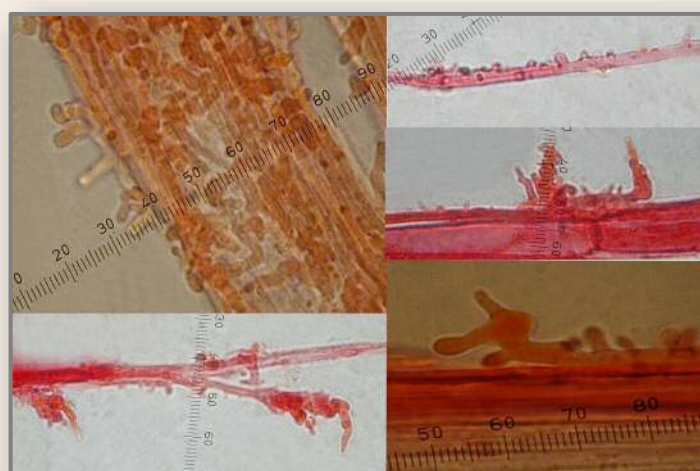

Fig. 8: *H. pseudogibba* - steelhyfen

2011 van een dood blad (vermoedelijk wilg) in een ruige, vochtige vegetatie op klei bij Oostburg (Zeeland), een heel ander milieu dan beschreven in de ecocode (p. 76), dus beter overeenkomend met de literatuurop-

gaven. De soort is pas geruime tijd na de excursie gede-
termineerd en stond daardoor niet op de excursielijst.

Hoe zit het nu met de status in Vlaanderen?

Vanaf 2005 tot en met 2015 vond ik in totaal 20 collec-
ties waarvan 17 in het Provinciedomein De Gavers, 1 in
De Panne (2011), 1 in Borsbeek, Fort 3 (2011) en 1 in
Houthalen-Helchteren (2014).

FUNBEL vermeldt geen andere waarnemingen.

Doordat die paddenstoelen zo klein zijn, vallen ze hele-
maal niet op en worden heel waarschijnlijk over het
hoofd gezien. Emmett (2008), geeft 4 mm diam. aan
voor de hoed; dit is groter dan onze vaststellingen. Ro-
magnesi (1992) en Antonín & Noordeloos (2004) geven
maximum 1,4 mm diam. aan, wat in vergelijking met
onze eigen waarnemingen dan toch weer erg weinig is.
Ze verkiezen een nat substraat, anders verdrogen ze
onmiddellijk en worden dan nagenoeg onzichtbaar.
Mede daardoor is hun verschijning en paddenstoelen-

leventje zeer kort.

Literatuur

Arnolds E. & van den berg A. (2013). Beknopte Standaardlijst
van Nederlandse Paddenstoelen, Nederlandse Mycologi-
sche Vereniging. 287 pp.

Emmett E.E., Aronsen A., Læssøe T. & Elborne S. (2008).
Mycena in Knudsen H. & Vesterholt J.(eds.) Funga Nordica.
Agaricoid, boletoid and cyphelloid genera, Nordsvamp,
Kopenhagen. 965 pp.

Walley R. & Vandeven E. (2006). Standaardlijst van Basidio-
mycota en Myxomycota van Vlaanderen en het Brussels
Gewest, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. 143 pp.

Romagnesi H. (1992). *Bull. Soc. Mycol. France*, t. 108, fasc. 1:
1-15.

Antonín V. & M.E. Noordeloos (2004). A monograph of the
genera *Hemimycena*, *Delicatula*, *Fayodia*, *Gamundia*, *Myx-*
omphalia, *Resinomycena*, *Rickenella* and *Xeromphalina*.
IHW-Verlag. 279 pp.

Bioruimte UAntwerpen en KVMV-bibliotheek verhuist tussen eind augustus en half september 2016

Er staan ons enkele drukke weken te wachten door de verhuis naar de nieuwe bioruimte van de Universiteit Antwerpen op Campus Drie Eiken te Wilrijk. Vanaf volgend academiejaar zullen de educatieve avonden van de AMK, de KVMV-bestuurs- en redactievergaderingen in de nieuwe bioruimte van de UAntwerpen doorgaan. Bij het opstellen van dit Sporennummer was alle praktische informatie over de juiste verhuisdatum nog niet gekend.

Wat moet u bijgevolg weten over de verhuisperiode tussen 30/8 en 20/9/2016?

Check de locatie voor de AMK-activiteiten op de agenda van de website www.kvmv.be of neem telefonisch contact op met Lucy de Nave (03 237 99 52).

Microscopen zijn niet of beperkt beschikbaar en de KVMV-bibliotheek is niet raadpleegbaar.

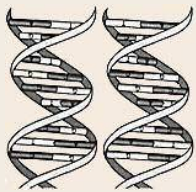
Nieuwe locatie van de bioruimte

Bioruimte, Universiteit Antwerpen - Campus Drie Eiken, gebouw O, 2^e verdieping
(GPS adres: Fort VI-straat te Wilrijk)

Een bijgewerkt plan van Campus Drie Eiken wordt door de universiteit tegen volgend academiejaar online gezet (het nieuwe gebouw O ligt tegenover gebouw G), zie onder <https://www.uantwerpen.be/nl/campusleven/op-weg-naar-de-campus/campus-drie-eiken/>

Opruiming dubbel bibliotheek materiaal

Voorafgaand aan de verhuis worden oude stocks en dubbel materiaal te koop aangeboden of verdeeld op dinsdag-
avond 12 juli tussen 20.00 en 21.30 uur, in de bioruimte van de UAntwerpen, Groenenborgerlaan 171, Antwerpen.

Uit de moleculaire keuken

Hier serveren we u geen schuimpjes, maar misschien wel zwaardere kost. Het DNA-onderzoek richt zijn pijlen steeds meer op de zwammenwereld en van de traditionele indeling in families en genera blijft – in sommige gevallen – geen spaander meer heel. Deze rubriek houdt je op de hoogte van de nieuwste resultaten uit het moleculair onderzoek.

Worstelen met satijnzwammen?

Met het genus *Entoloma* heb ik zelf een soort haat-liefdeverhouding. Satijnzwammen zijn interessant, er zitten nogal wat indicatorsoorten voor waardevolle biotopen bij en je vindt nog geregeld nieuwe soorten voor Vlaanderen als je satijnzwammen microscopisch bestudeert. Maar geregeld besluit je na lang zoeken dat je vondst best onbenoemd blijft of sleutel je een collectie uit tot een naam die veel vraagtekens doet rijzen. Kortom, een boeiend, maar lastig geslacht waarvan het determineren tot blijheid maar evenzeer tot frustratie kan leiden. Een recent gepubliceerde studie (Kokkonen, 2015) doet daar nog een schepje bovenop.

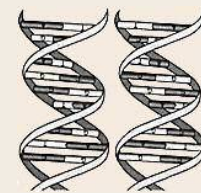
Dankzij het levenswerk van Machiel Noordeloos beschikken we over een monografie van 1375 pagina's om satijnzwammen uit te sleutelen (Noordeloos 1992, 2004). Een buitengewoon prachtig boek, met duidelijke microscopietekeningen, uitgebreide beschrijvingen en vaak mooie kleurenfoto's. Maar niets is perfect: ook de lijvige monografie kent sterke en minder sterke kanten. Zo heb ik geregeld problemen om minder typische exemplaren van Groezelige (*E. sordidulum*) en Gestreepte satijnzwam (*E. subradiatum*) (foto) uit elkaar te houden (en ik ben niet de enige, zo blijkt uit een rondvraag). Beide soorten zijn middelgroot van formaat en worden gekenmerkt door een duidelijke meelgeur. Volgens de sleutel is *E. subradiatum* roodbruiner van kleur, heeft de soort een sterker gestreepte hoedrand en wittere steel en ontbreekt bij *E. sordidulum* geïncrusteerd pigment in de hoedhuid. Met de regelmaat van een klok vind ik sterk gestreepte exemplaren die uitgesproken bruingrijs zijn en dan rijst de twijfel. Voor iedereen die wel eens met dezelfde twijfel geconfronteerd werd, is er nu goed nieuws. Uit de moleculaire studie van de Finse mycologe Katri Kokkonen blijkt dat beide soorten best als synoniem beschouwd kunnen worden. Helaas is dat één van de weinige lastige dilemma's die uit de weg geruimd worden...

Kokkonen presenteert een 52 pagina's tellende studie die focust op de bossatijnzwammen, de sectie *Rhodopolia* van het genus *Entoloma*, met vooral aandacht voor boreale taxa. Voor dit onderzoek werd overigens van een resem soorten typemateriaal opgevraagd en (moleculair) onderzocht. Soms leidde dat tot welkome verhelderingen, zoals in het bovenvermelde geval van *E. sordidulum* en *E. subradiatum*. Ook de Donkere bossatijnzwam (*E. myrmecophilum*) is volgens de studie niet meer dan een synoniem van *E. sericatum*. Ook wat in de literatuur beschreven wordt als Witte bossatijnzwam (*E. speculum*), blijken dan weer bleke exemplaren van de Moerasbossatijnzwam (*E. sericatum*) en mogelijk ook andere soorten te zijn.

Gestreepte satijnzwam - *Entoloma subradiatum*
(foto: W. Veraghtert)

Het onderscheid tussen *E. sordidulum* en *E. subradiatum* kan volgens Kokkonen best worden opgeheven.

En met die laatste soort start de verwarring. In Finland blijkt *E. sericatum* één van de meest algemene bossatijnzwammen te zijn en ook in Vlaanderen is het geen zeldzaamheid. Volgens de klasieke literatuur onderscheidt deze soort zich van de andere door de grauwe tinten in de steel, de geur (bij doorsnijden nitreus, maar later duidelijk naar meel) en het geïncrusteerde pigment in de hoedhuid. Maar volgens Kokkonen is *E. sericatum* variabeler dan aangegeven (zowel morfologisch als genetisch) en wordt niet uitgesloten dat onder deze naam een complex van tweelingsoorten schuilgaat. Zo

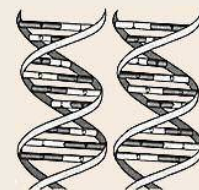
blijkt er nogal wat genetisch verschil tussen de collecties die in arctisch/alpiene habitats onder dwergwilgen gevonden werden en de collecties die in het laagland bij berk en boswilg groeien. Het is intussen duidelijk dat bossatijnzwammen symbionten zijn, dus de begeleidende boomsoort(en) komt in deze studie regelmatig aan bod. Wat de pigmentering betreft, bezit de Moerasbossatijnzwam meestal sterk geïncrusteerde hyfen in de hoedhuid. Maar in sommige gevallen zijn de incrustaties onduidelijk. Intracellulair pigment in de hoedhuid is soms aanwezig in de vorm van 'bruine klodders', soms afwezig. De geur wordt omschreven als 'onduidelijk', 'zwak melig of zwak nitreus'.

Een andere soort die uitgebreid aan bod komt in deze studie, is de Bleekgele bossatijnzwam (*E. majaloides*). Zowel in Vlaanderen als in Nederland staat deze soort bekend als zeer zeldzaam, maar mogelijk heeft dat vooral te maken met de herkenning van dit taxon. In Scandinavië blijkt het immers één van de meest algemene bossatijnzwammen. Volgens de monografie van Noordeloos lijkt *E. majaloides* sterk op *E. sericatum*, maar is hij te herkennen aan de geelbruine tinten in de hoed en het ontbreken van een nitreuze component in de geur. Van de soort zijn geen foto's opgenomen, maar wel een aquarel van E. Ludwig en die is niet meteen overtuigend (de hoed van het afgebeelde exemplaar bevat ook grijze tinten). Kokkonen beeldt in haar artikel drie collecties van *E. majaloides* af: de hoedkleur van deze collecties is uitgesproken grijsbruin. Ze vermeldt zelfs dat *E. majaloides* zelden gele tinten in de hoed vertoont. *E. majaloides* wordt omschreven als een forse soort met donkere umbo, witte steel en vaak fijn gekartelde plaatjessnede. De geur en smaak zijn zwak melig tot onbeduidend; geïncrusteerde hoedhuidhyfen zijn schaars.

Wilgenbroeken zijn, ook in Vlaanderen, vaak rijk aan satijnzwammen. Een beperkt aantal soorten kan er massaal fructifiëren. Een vrij goed herkenbaar taxon is de Stinksatijnzwam (*Entoloma nidorosum*), die nu tot volwaardige soort verheven wordt: een vrij forse, doorgaans bleke soort met sterke chloorgeur. Slanker van postuur maar met gelijkaardige geur is de Nitreuze elzensatijnzwam (*Entoloma politum*), volgens Kokkonen tevens één van de meest voorkomende bossatijnzwammen in Scandinavië. Merkwaardig genoeg ontbreekt een uitgebreide beschrijving van deze soort in de studie... Daarnaast zijn in Vlaamse wilgenbroeken nog andere satijnzwammen soms prominent aanwezig, met name Tweesporige satijnzwam (*E. bisporigerum*) en Ranzige elzensatijnzwam (*E. caccabus*), beide met een vrij tenger postuur, vaak (zwak) aflopende plaatjes en een duidelijke meelgeur. Terwijl *E. caccabus* vooral viersporige basidia heeft, heeft *E. bisporigerum* er (logischerwijze) vooral tweesporige. Maar misschien slaan we met die 'visie' de bal wel mis. De kleinere, bruine satijnzwammen met viersporige basidia betreffen volgens de opvatting van Kokkonen *Entoloma paludicola*, een soort beschreven door Orton die door Noordeloos gesynonimiseerd werd met *E. caccabus* (ten onrechte, besluit Kokkonen). Volgens haar is de echte *E. caccabus* nog een andere soort, waarvan het zelfs nog onduidelijk is in welk subgenus die thuishoort (mogelijk synoniem met *E. depressum*)... Om het verhaal helemaal af te maken vermeldt ze dat van de Tweesporige satijnzwam zelden ook viersporige vormen voorkomen. Tja...

Samengevat maakt dit nieuwe onderzoek komaf met sommige soorten waarvan de determinatie ook vroeger soms problematisch verliep. Naast de genoemde *E. subradiatum*, *E. speculum* en *E. myrmecophilum* worden ook soorten als *E. venosum*, *E. transvenosum*, *E. clandestinum*, *E. saussetiense*, *E. kallioi*, *E. cremeoalbum* en *E. kerocarpus* voortaan als synoniemen beschouwd. Daarnaast worden 8 nieuwe soorten beschreven. Of die enkel in de boreale zone voorkomen dan wel ook in West-Europa, zal de toekomst moeten uitwijzen. Hoe al die soorten best uit elkaar gehouden worden, is vooralsnog onduidelijk. Het moleculaire luik aan deze studie leidt immers tot besluiten die de

wenkbrauwen doen fronsen. Zo wordt boudweg gesteld dat de aan- of afwezigheid van cheilocystiden zelfs binnen een soort kan variëren. Ook een vaak gebruikt kenmerk zoals pigmentering in de hoedhuid (intracellulair versus geïncrusteerd) blijkt geregeld minder 'hard' dan tot nog toe wordt aangenomen. Kokkonen gaat wel op zoek naar nieuwe, bruikbare kenmerken. Zo werd de lengte van de eindcellen in de steelbekleding onderzocht. Die bleek bij sommige soorten wel indicatief te zijn, maar als hard kenmerk blijft ook dit element niet overeen. Een nieuwe sleutel voor de bossatijnzwammen zit er voorlopig nog niet in, helaas. Kokkonen besluit dan ook: "In conclusion, the identification of *Rhodopolia* species on the basis of morphology remains challenging."

Volledigheidshalve vermelden we dat ook in Zuid-Europa satijnzwammen recent moleculair onderzocht zijn. Het onderzoek van Vila et al. bekeek een ander subgenus, *Nolanea*. In die studie werden de soortcomplexen rondom de Bruine satijnzwam (*E. sericeum*) en de Dunsteelsatijnzwam (*E. hebes*) uitgespit. Daarbij worden ook nieuwe soorten beschreven, die voornamelijk in de mediterrane regio voorkomen. De donkere variëteit van *E. sericeum*, var. *cinereo-opacum*, die vooral in de duinen voorkomt, krijgt nu een volwaardige soortstatus. Voorlopig is het onduidelijk of andere van de uit Spanje beschreven soorten ook in West-Europa voorkomen.

Wim Veraghtert

Referenties

- Kokkonen K. (2015). A survey of boreal *Entoloma* with emphasis on the subgenus *Rhodopolia*. *Mycological Progress* 14 (DOI 10.1007/s11557-015-1135-y).
- Noordeloos M.E. (1992). Fungi Europaei 5, *Entoloma* s.l. Candusso, Saronno.
- Noordeloos M.E. (2004). Fungi Europaei 5A, *Entoloma* s.l., Suppl. Candusso, Alassio.
- Vila J., Carbó J., Caballero F., Català S., Llimona X. & Noordeloos M.E. (2013). A first approach to the study of the genus *Entoloma* subgenus *Nolanea* sensu lato using molecular and morphological data. *Fungi Non Delineati* 66: 3–62.

BIB nieuws

Op de BIB-kaftavond was er een grote opkomst. In vrolijke stemming werd er zo ijverig gekaft dat de tweede hiervoor geplande avond overbodig werd en op een andere manier nuttig ingevuld kon worden. Onze bibliotheek oogt dank zij jullie inzet heel wat frisser. Veel dank hiervoor, lieve aanwezigen!

Volgende werken zijn nieuw in de bibliotheek:

- Bidaud, Bellanger, Carteret, Reumaux, Moëgne-Locco, 2015, Atlas des Cortinaires, Pars 23. (Atl 007z)
- Walter Jaklitsch, Hans-Otto Baral, Robert Lücking, H. Thorsten Lumbsch, 2016, Syllabus of Plant Families, Adolf Engler's Syllabus der Pflanzenfamilien, Part 1/2, Ascomycota. (Asc 040)
- Gerrit Jan Keizer, 2015, Mycological Tree Assessment. Geen bomen zonder zwammen (Toe 054)

Tot een volgende Sporen,

Lucy

Nieuwtjes uit recente tijdschriften (9.2)

Wim en Roosmarijn Veraghtert-Steeman

wim.veraghtert@gmail.com - roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

Mycologia vol. 107 nr. 1 (januari-februari 2015)

De Spanjaarden I. Salcedo en P. P. Daniëls schreven samen met de Britse B. Spooner en I. Kautmanová uit Slowakije een artikel over de taxonomie en fylogenie van gele Clavaria-soorten met gespen aan de basidia: *Clavaria flavostellifera* (sp. nov.) en *C. argillacea*, *C. flavipes* en *C. sphagnicola*. Vervolgens een artikel uit Italië en Spanje van P. Alvarado, G. Moreno, A. Vizzini, G. Consiglio, waarna J. L. Manjón en L. Setti het hebben over drie nieuwe clitocyboïde genera in de Tricholomatoïde clade: *Atractosporocybe* (met *Clitocybe inornata* als typesoort), *Leucocybe* (met o.a. *C. candicans*) en *Rhizocybe* gekenmerkt door de aanwezigheid van rhizomorfen. De nieuwe myxomyceet met reticulate sporen die werd beschreven uit Vietnam, *Perichaena echinolophospora*, wordt uitgebreid besproken door Y. K. Novozhilov en S.L. Stephenson.

Mycologia vol. 107 nr. 2 (maart-april 2015)

J.-M. Bellanger, P. Clowez, K. Hansen, K. O' Donnell, A. Urban, M. Sauve, R. Courtecuisse en P.-A. Moreau bespreken de echte morieljes (*Morchella*) van Europa en Noord-Amerika: evolutionaire verwantschappen op basis van multi-locus-gegevens en taxonomie. Hieruit blijkt dat het aantal soorten morieljes in Europa (21) bijna identiek is aan het aantal soorten in Noord-Amerika (22). Er zijn slechts 7 soorten gevonden die op beide continenten voorkomen, wat overeenkomt met vorig onderzoek waaruit ook bleek dat de graad van endemisme in dit genus hoog is.

Mycologia vol. 107 nr. 3 (mei-juni 2015)

S. Takamatsu, H. Ito, Y. Shiroya, L. Kiss en V. Heluta beschrijven de eerste uitvoerige fylogenetische analyse van het genus *Erysiphe*, waarbij in dit eerste artikel de *Microsphaera*-lijn wordt behandeld. Een artikel met een herevaluatie van het genus *Myceliophthora* (Sordariales, Ascomycota) met de opsplitsing in 4 genera en beschrijving van een nieuwe soort: *Corynascus fumimontanus*, werd geschreven door Y. Marin-

Felix, A.M. Stchigel, A.N. Miller, J. Guarro en J.F. Cano-Lira.

Mycologia vol. 107 nr. 4 (juli-augustus 2015)

Resultaten van Portugees onderzoek naar amatoxines en phallotoxines in *Amanita phalloides* worden in een artikel gebracht door J. Garcia, A. Oliveira, P. G. de Pinho, V. Freitas, A. Carvalho, P. Baptista, E. Pereira, M. de Lourdes Bastos en F. Carvalho. Onderzoek naar verspreiding over lange afstand van Australische, Aziatische en Amerikaanse soorten uit het genus *Cortinarius* sect. *Cortinarius* (*C. violaceus*) gebeurde door E. Harrower, N.L. Bougher, T.W. Henkel, E. Horak en P. B. Matheny.

Mycologia vol. 107 nr. 5 (september-oktober 2015)

In dit nummer staat het tweede deel van de uitgebreide analyse van het genus *Erysiphe* van S. Takamatsu, H. Ito, Y. Shiroya, L. Kiss en V. Heluta, met focus op de *Uncinula*-lijn. De revisie van de morfologie en fylogenie van het genus *Lactifluus* met drie nieuwe lijnen uit het zuiden van China is van de hand van X.-H. Wang, B. Buyck, A. Verbeken en K. Hansen. Een kritische revisie over het *Tubifera ferruginosa*-complex werd geschreven door D. V. Leontyev, M. Schnittler en S. L. Stephenson. *Lignomyces*, een nieuw pleurotoïd genus, werd beschreven in het oosten van Rusland. Het artikel van R. H. Petersen, N. Psurtseva, I. Zmitrovich, P. Chachula, S. Arslanov en K. W. Hughes beschrijft hoe een collectie van pleurotoïde fungi van dode es eerst als *Lentinus* sp. en dan als *Phyllostopsis nidulans* geïdentificeerd werd, waarna DNA-onderzoek aangaf dat het om een nieuw genus ging.

Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde 4/2015

Agrocybe rivulosa werd in mei 2015 voor het eerst ook in Zwitserland gevonden, beschrijft B. Zoller. B. Senn-Irlet beschrijft en illustreert enkele kleine paddenstoelen uit de tuin: *Dennisiella babingtonii*, *Microthyrium ciliatum* en *Calonectria lauri*. P. Meier brengt verslag uit van de eerste succesvolle

Nationale expositie van zwammen in Wangen aan de Aare. De kweek van *Morchella esculenta* en *M. conica* gebeurt in China voor het eerst met succes, H.-P. Neukom vertelt ons er alles over. Een portie mycogastronomie krijg je van J.-Jacques Roth met het recept van een goede, eenvoudige en snelle paddenstoelensaus.

Svampe 73 (2016)

J.H. Petersen & T. Laessoe schrijven over de parasitaire natuur van boleten en geven ook kort uitleg over andere interacties tussen fungi onderling. Ze besluiten dat wij nog zeer weinig weten over de ecologie van paddenstoelen. Verder geeft T. Laessoe uitleg bij een aantal bijzondere vondsten die gebeurden in Denemarken: *Entoloma pluteisimilis*, 5 nieuwe polyporen (*Ceriporiopsis herbicola*, *Frantisekia mentschulensis*, *Ceriporia griseoviolacens*, *Funalia trogii* en *Rhodonia placenta*). Een korte update van de Deense basidiomyceten-atlas wordt gegeven door J. Heilmann-Clausen en T. Stjernegaard. De huidige databank wordt geherprogrammeerd met gebruik van open-source software en de online invoer van waarnemingen zal mogelijk zijn tegen augustus 2016. E.A. Thomsen schrijft over drie inktzwammen met gepigmenteerd velum waarnaar werd uitgekeken en die eindelijk werden gevonden: *Coprinopsis luteocephala* en *C. villosa* (op oude paardenvijgen) en *C. ochraceolanata* (op gras). T. G. Froslev en T.S. Jeppesen brengen verslag uit van een gordijnzwam, *Cortinarius koldingensis*, die nieuw werd beschreven door de wetenschap en nog steeds maar één vindplaats heeft in Marielund, Kolding, sinds 1990.

Field Mycology 16 (4) October 2015

In portret 64 bespreekt G. Kibby *Cortinarius bolaris*. De geschiedenis en invasie van het Oranje ping-pongpaletje (*Favolaschia calocera*) wordt besproken door A. M. Ainsworth, D. Farley, P. Gainey, P. Penna en L. M. Suz. Deze opvallende soort uit Madagascar, verspreidde zich in Nieuw-Zeeland en wordt sinds 1999 gezien in Italië, sinds 2006 in Spanje en sinds 2012 in Engeland, een soort om naar uit te kijken. C. Hobart brengt nieuws van onder de grond met twee nieuwe hypogene fungi voor Engeland: *Elaphomyces decipiens* en *Hysterangium inflatum*. Voor de mycologen die zich graag met *Agaricus* bezig houden is er goed nieuws: R. Schotbolt legt kort uit hoe je de Schäffer-test op een veiliger manier kan uitvoeren met gebruik van ijsazijn in plaats van salpeter-

zuur. N. Legon beschrijft een nieuwe polypoor voor Engeland: *Fibroporia citrina*. Het mysterie achter ijshaar wordt uitgelegd door J. Tyler.

Colofon

SPOREN is een uitgave van de KVMV, de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging vzw.

Afdelingen: Antwerpse Mycologische Kring (AMK), Mycologische Werkgroep Limburg (Mycolim), Oost-Vlaamse Mycologische Werkgroep (OVMW) en Zelfstandige Werkgroep voor Amateurmycologen (ZWAM).

Voorzitter: Myriam de Haan

Leopoldstraat 20, bus 1.1, 2850 Boom - 03 888 75 14 - myriam.de.haan@skynet.be

Ondervoorzitter: Mieke Verbeken

Predikherenstraat 37, 8750 Wingene - 051 65 89 80 - mieke.verbeken@ugent.be

Penningmeester: Lieve Van Boeckel-Deceuninck

Alexander Franckstraat 235 - bus 3, 2530 Boechout - 03 455 01 27 - 0475 268 167 - lieve.deceuninck@skynet.be

Secretaris: Dieter Slos

Weitingstraat 8, 9881 Aalter - 09 374 63 11 - dieterslos@gmail.com

Ledenadministratie: Robert De Ceuster

Kloosterbergstraat 34, 3290 Diest - 013 33 57 96 - robert.de.ceuster@scarlet.be

Overige bestuurders:

André De Kesel, Haesaertsplaats 15, 2850 Boom - 02 260 09 38 - adk@br.fgov.be

Georges Buelens, Grensstraat 56, 3271 Averbode - 0471 205 014 - georges.buelens@telenet.be

Gut Driesen-Tilkin, Kruisheideweg 32, 3520 Zonhoven - 011 72 59 24 - driesen.tilkin@gmail.com

Richard Pawlowski, Naaldert 8, 3550 Heusden-Zolder - richard.pawlowski@scarlet.be

Roosmarijn Steeman, Bist 66, 2500 Lier - 0485 68 88 48 - roosmarijn.steeman@gmail.com

Wim Veraghtert, Bist 66, 2500 Lier - 0496 97 87 79 - wim.veraghtert@gmail.com

Internet: KVMV: www.kvmv.be

AMK, MYCOLYM, OVMW en ZWAM vindt u onder de rubriek "Afdelingen"

Verantwoordelijke bibliotheek:

Lucy de Nave, Jan Van Rijswijcklaan 277, 2020 Antwerpen - lucy.denave@antwerpen.be

FUNBEL

Secr.: Emile Vandeven, Kleinewinkellaan 53 bus 1, 1853 Strombeek-Bever, 02 2677418 - vandeven.emile@skynet.be

Lidmaatschap KVMV 2016: bedraagt 21 euro (gezinslidgeld 23 euro), te storten op de rekening IBAN BE17 7370 1875 7621 (BIC-code KREDBEBB) van de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging, Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen. Voor buitenlandse leden bedraagt het lidmaatschap 28 euro (30 euro voor een gezin). De eventuele bankkosten worden gedragen door de opdrachtgever. *Sterbeekia* en de nieuwsbrief *Sporen* (4 maal/jaar) zijn begrepen in het lidgeld.

Sporen

Verantwoordelijke uitgever: Danny Minnebo, Kleine Molenstraat 19, 9290 Overmere

Redactieleden: Georges Buelens, Robert De Ceuster, Gut Tilkin, Lieve Deceuninck en Peter Verstraeten

Eindredactie en lay-out: Danny Minnebo - 09 367 95 49 - minnebo.troch@pandora.be

Ieder lid kan publiceren in *Sporen*. **Teksten** voor volgend nummer moeten **vóór 1 augustus 2016** gemaild worden naar het redactielid van zijn afdeling:

AMK	> Lieve Deceuninck	- lieve.deceuninck@skynet.be
MYCOLIM	> Gut Tilkin	- driesen.tilkin@gmail.com
OVMW	> Peter Verstraeten	- verstraeten.peter@skynet.be
ZWAM	> Georges Buelens	- georges.buelens@telenet.be

Foto's of figuren in de tekst worden best nog eens afzonderlijk meegestuurd als beeldbestand, bijvoorbeeld .jpg.

COPYRIGHT ©

Het copyright voor tekst en illustraties van de artikels berust bij de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging (KVMV). Auteurs behouden het recht om de eigen tekst en illustraties voor andere doeleinden te gebruiken. Het is niet toegestaan volledige of gedeelten van artikels of illustraties over te nemen zonder toestemming van de redactie.

ISSN 2030-367X

Inhoud

1	Editoriaal	<i>M. Verbeken</i>
2	Excursiekalender	
5	Educatieve bijeenkomsten	
7	Okeren leemhoed (<i>Agrocybe ochracea</i>)	<i>R. De Ceuster</i>
10	<i>Psathyrella jacobssonii</i> , een zeldzame franjehoed recent gevonden in Wijnegem	<i>S. Persoons</i>
13	<i>Perenniporia meridionalis</i> , op de stellingplanken rond de Napoleonsmolen te Hamont-Achel	<i>G. Tilkin/L. Noten</i>
16	Zoektocht naar Varenmycena (<i>Mycena pterigena</i>) levert Kleinste schijnmycena (<i>Hemimycena pseudogibba</i>) op!	<i>L. Vannieuwerburgh</i>
19	Verhuis bio-ruimte	<i>L. Deceuninck</i>
20	Uit de moleculaire keuken	<i>W. Veraghtert</i>
22	Bib-nieuws OVMW	<i>L. de Nave</i>
23	Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	<i>R. Steeman</i>